

OPINIE

asupra Proiectului de Lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă (nr. 422/2022)

Autorul Proiectului

Proiectul a fost înaintat, cu titlu de inițiativă legislativă, de către un grup de deputați, fapt care, în general, corespunde art. 73 din Constituția Republicii Moldova.

Totuși, este de remarcat că ar fi preferabilă promovarea proiectelor de asemenea anvergură prin intermediul Guvernului. În virtutea art. 23 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative pot fi inițiate de către subiecții abilitați, în limitele competenței și în conformitate cu atribuțiile și domeniul de activitate ale acestora. În conformitate cu art. 4 lit. k) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, securitatea națională este unul din domeniile de activitate ale Guvernului. Potrivit art. 45 alin. (1) lit. r) din legea citată, Guvernul poate prezenta Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă, proiecte de acte normative în domeniul ce ține de competența Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, la propunerea acestuia.

Categoria de lege

Proiectul, în mai multe articole, conține reglementări de competența instanțelor judecătorești. Din perspectiva acestor prevederi, atribuirea Proiectului la categoria de lege organică pare în corespundere cu exigențele art. 72 alin. (3) lit. p) și ale art. 115 alin. (4) din Constituție.

Scopul, obiectul și structura Proiectului

Potrivit art. 1 din Proiect, acesta stabilește cadrul juridic al activității contrainformative și activității informative externe realizate de către Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (Serviciu), modalitatea și condițiile de dispunere și efectuare a măsurilor contrainformative și informative externe, precum și de efectuare a controlului asupra legalității acestora.

În sensul articolului citat, activitatea contrainformativă constă din ansamblul măsurilor, acțiunilor, operațiunilor și procedurilor desfășurate în scopul protejării procesului de decizie politico-statal, protejării instituțiilor statului și a societății față de riscurile și amenințările la adresa securității Republicii Moldova, identificării intențiilor, planurilor și obiectivelor activității subversive, spionajului sau a crimei organizate ce periclitează securitatea statului, prevenirea, contracararea sau neutralizarea materializării acestora, studierea organizării, metodelor, capacităților și caracteristicilor părții adverse, urmate de acțiuni de depistare, prevenire și contracarare.

*****

Opinia AO "CAPC" a fost elaborată în cadrul Proiectului „Core support to the CAPC”, implementat cu suportul Swedish International Development Cooperation Agency. Opiniile exprimate reflectă poziția autorilor și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

În sensul aceluiași articol, activitatea informativă externă constă din ansamblul măsurilor, acțiunilor și operațiunilor desfășurate pentru planificarea, culegerea, verificarea, prelucrarea analitică și valorificarea datelor și informațiilor despre posibilitățile reale sau potențiale, acțiunile, planurile sau intențiile statelor sau organizațiilor străine, ale unor entități neconstituționale sau ale unor persoane, care constituie sau ar putea constitui riscuri sau amenințări la adresa securității Republicii Moldova, precum și pentru obținerea informațiilor relevante pentru asigurarea securității de stat sau pentru crearea condițiilor favorabile asigurării și promovării intereselor strategice și realizării cu succes a politicii de securitate națională a Republicii Moldova.

Proiectul este structurat în șapte capitole, și anume:

- Dispoziții generale;
- Măsurile contrainformative;
- Activitatea informativă externă;
- Asigurarea financiară, tehnico-materială și științifică a activității informative/contrainformative;
- Reguli speciale privind protecția datelor cu caracter personal;
- Controlul activității informative/contrainformative;
- Dispoziții finale și tranzitorii.

Potrivit Notei informative, Proiectul are drept scop delimitarea competențelor Serviciului și ajustarea lor la standardele serviciilor speciale din țările cu democrație consolidată, precum și ajustarea activității informative/contrainformative la dinamica amenințărilor cu impact asupra securității naționale. În conformitate cu art. 8 din Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, pentru îndeplinirea atribuțiilor ce țin de asigurarea securității de stat, Serviciul desfășoară activități informative/contrainformative. Modul de desfășurare a măsurilor informative/contrainformative, precum și condițiile de utilizare a metodelor și mijloacelor secrete în desfășurarea activității informative/contrainformative urmează a fi stabilite de legislație. În prezent, nu există vreun act normativ distinct în acest sens, Serviciul realizându-și sarcinile prin măsuri speciale de investigații, aplicate în condițiile Legii nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații. Însă, potrivit autorului, o astfel de practică nu este binevenită, deoarece activitatea specială de investigații are ca scop primordial prevenirea și descoperirea infracțiunilor. Potrivit autorului, tactica și mecanismul de asigurare a ordinii publice și de descoperire a infracțiunilor nu pot fi aplicate în mod eficient și la realizarea sarcinilor de asigurare a securității statului.

Autorul susține că Proiectul are menirea de a stabili mecanismul de realizare a activității informative/contrainformative, precum și de a crea un sistem adecvat de garanții și control asupra realizării acestor activități, în scopul prevenirii oricăror eventuale abuzuri. Totodată, potrivit autorului, sistemul, concomitent cu oferirea unui control asupra activității informative/contrainformative, nu trebuie să birocratizeze excesiv activitatea desfășurată sau să constituie o piedică artificială la îndeplinirea operativă a misiunilor realizate în interesul securității statului.

Autorul Proiectului insistă asupra faptului că Proiectul va îmbunătăți mecanismul de îndeplinire de către Serviciu a atribuțiilor legale și va intensifica controlul statului și societății asupra activității desfășurate, fapt care va duce la fortificarea securității statului

și la excluderea posibilităților de abuz din partea ofițerilor de informații și securitate sau altor factori de decizie.

Nivelul de fundamentare a Proiectului

Proiectul nu este suficient de fundamentat. În conformitate cu art. 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de act normativ trebuie să fie însoțit de Notă informativă, care trebuie să cuprindă informații referitoare la:

- autor și participanții la elaborarea proiectului;
- condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite;
- principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- fundamentarea economico-financiară;
- modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare;
- avizarea și consultarea publică a proiectului.

Nota informativă asupra Proiectului nu conține decât:

- trecere în revistă a condițiilor ce au impus elaborarea Proiectului și finalitățile urmărite;
- listare a principalelor prevederi ale Proiectului.

Astfel, până la urmă, rămân neclare problemele cu care se confruntă Serviciul în activitate, probleme care ar justifica soluțiile propuse prin Proiect.

Din cele menționate în Nota informativă, pare că se dorește o debirocratizare a procedurilor de autorizare a măsurilor aplicate de către Serviciu – buna parte a acestora vor putea fi aplicate de către Serviciu, după o autorizare internă (de către directorul Serviciului sau adjunctul desemnat), în afara vreunui control extern (nici din partea vreunui procuror, nici din partea vreunei instanțe judecătorești).

Autorul nu este explicit nici în partea ce ține de modul de incorporare a Proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, în special, corelația între Proiect și Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații.

Lipsește date privind avizarea și consultarea publică a Proiectului. De fapt, cu regret, Proiectul nu a fost precedat de efectuarea vreunui studiu de cercetare. În conformitate cu art. 25 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, elaborarea proiectelor actelor normative este precedată, în funcție de importanța și complexitatea proiectelor respective, de efectuarea studiilor de cercetare în scopul fundamentării necesității sau lipsei acesteia privind inițierea elaborării unui act normativ. Studiile de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților ce urmează a fi reglementate. În cazul unui proiect care prevede reglementări cu impact asupra bugetului și/sau care prevede reorganizări și reforme structurale ori instituționale, în calitate de studiu de cercetare se realizează analiza inițiativei de elaborare a actului normativ, conform metodologiei de analiză ex ante aprobate de către Guvern. Dacă proiectul prevede reglementări cu impact asupra activității de întreprinzător, în calitate de studiu de cercetare se realizează doar analiza impactului de reglementare, efectuată în modul stabilit de legislație.

În pofida celor susținute de către autor, Proiectul va avea impact asupra bugetului – cu titlu de exemplu a se vedea prevederile din art. 6 referitoare la măsurile de protecție și garanțiile oferite persoanelor care colaborează confidențial cu Serviciul. Proiectul, prin reglementările propuse, va avea drept consecințe reorganizări instituționale atât în interiorul Serviciului, cât și în cadrul sistemului organelor abilitate să aplice măsuri speciale de investigații. Mai mult, Proiectul va avea impact și asupra activității de întreprinzător - cu titlu de exemplu a se vedea prevederile din art. 7 referitoare la obligația tuturor persoanelor fizice și juridice, indiferent de forma de proprietate, de a acorda asistența necesară Serviciului în realizarea activității informative/contrainformative.

În atare condiții, este necesară efectuarea tuturor expertizelor de rigoare, în special – efectuarea expertizei financiare în condițiile art. 34 alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

La fel, este imperativă avizarea Proiectului de către Guvern în condițiile art. 32 alin. (4) din Legea nr. 100/2017. Este de notat că, în conformitate cu art. 131 alin. (4) din Constituție, orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de către Guvern.

De asemenea, în promovarea Proiectului, în condițiile art. 32 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, sunt necesare avizele Procuraturii Generale și al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

Proiectul suscită probleme iremediabile

În opinia noastră, Proiectul, la nivel de concept, suscită probleme iremediabile, motiv pentru care nu poate fi susținut.

Conceptele de „securitate națională” și „securitate a statului” rămân neactualizate normativ

Proiectul nu a fost precedat de revizuirea documentului de politici publice în domeniu – Concepția securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Legea nr. 112/2008, dar și nu a fost precedat de elaborarea Strategiei securității naționale.

Mai mult decât atât, Proiectul este promovat fără o reconsiderare a legilor-cadru în domeniu - Legea securității statului, nr. 618/1995 și Legea nr. 619/1995 privind organele securității statului.

Astfel, conceptele de „securitate națională” și „securitate a statului” rămân neactualizate normativ, fapt ce periclitează potențialul impact al Proiectului. Proiectul operează cu noțiunile de „securitate națională” și „securitate a statului”, fără a fi clară distincția între aceste două concepte. Este îndoielnică eficientizarea activității Serviciului atât timp cât nu există o viziune clară asupra conceptelor de bază cu care se operează. În prezent, în condițiile art. 13 alin. (1) și art. 14 alin. (1) din Legea privind organele securității statului, Serviciul este organul de stat specializat în domeniul asigurării securității statului, făcând parte din sistemul organelor securității statului. În sensul art. 1 din Legea securității statului, securitatea statului este un concept mai restrâns decât conceptul securității

naționale. Securitatea statului este parte integrantă a securității naționale, în înțelegerea noastră, de rând cu securitatea economică, financiară, energetică, informațională, ecologică etc.

Proiectul instituie mecanisme paralele celor prevăzute de legislația privind activitatea specială de investigații

Potrivit art. 12 alin. (1) din Proiect, Serviciul poate efectua următoarele măsuri contrainformative:

Cu autorizarea directorului Serviciului sau directorului adjunct special împuternicit	Accesul la informația financiară sau monitorizarea tranzacțiilor financiare; Identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori a unui punct de acces la un sistem informatic cu sau fără aportul furnizorilor de servicii de comunicații electronice; Urmărirea vizuală și/sau documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală ori prin alte mijloace tehnice; Controlul transmiterii banilor sau altor valori materiale sau nemateriale, precum și prestării serviciilor; Investigația sub acoperire; Livrarea supravegheată; Colectarea mostrelor pentru cercetarea comparativă; Cercetarea obiectelor și actelor; Achiziția de control; Cercetarea încăperilor, clădirilor, porțiunilor de teren sau a mijloacelor de transport, în cazul în care aceasta nu constituie o violare a domiciliului; Experimentul operativ.
Cu mandat judecătoresc	Cercetarea domiciliului și/sau, după caz, instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea audio, video, de fotografiat, de constatare a unor situații de fapt, cu sau fără efectuarea înregistrărilor; Supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice cu sau fără efectuarea înregistrărilor; Interceptarea comunicărilor cu sau fără înregistrarea acestora; Accesul la informația ce se află sau se prelucrează într-un sistem informațional și/sau monitorizarea acesteia cu sau fără efectuarea înregistrărilor; Colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice; Reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale; Urmărirea vizuală cu înregistrarea audio a conținutului comunicărilor transmise de către persoane în spații deschise, locuri publice sau încăperi ce nu constituie domiciliu; Blocarea unui punct de acces conectat la un sistem informatic sau la rețele de comunicații electronice; Sustragerea operativă.

Buna parte a măsurilor contrainformative prevăzute de Proiect, constituie, în esență, măsuri speciale de investigații, care, în condițiile art. 18 din Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, pot fi efectuate doar cu autorizarea judecătorului de instrucție, la demersul procurorului, sau cu autorizarea procurorului. Potrivit art. 18 alin. (1) pct. 3) din Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, cu autorizarea conducătorului subdiviziunii specializate, pot fi efectuate, în exclusivitate, chestionarea, culegerea informației despre persoane și fapte, identificarea persoanei. De altfel, o parte din măsurile speciale de investigații nu pot fi efectuate decât în cadrul unui proces penal și în condițiile Codul de procedură penală al Republicii Moldova.

În fapt, prin Proiect se instituie mecanisme paralele celor conținute în Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, fără, însă, a se respecta garanțiile oferite de legea menționată. În acest sens, în opinia noastră, Proiectul este unul nepotrivit din perspectiva standardelor în domeniu - Recomandarea Consiliului Europei (2005)10 cu privire la tehnicile speciale de investigații.

Proiectul suscită probleme din perspectiva drepturilor omului

Proiectul este cu impact asupra drepturilor omului. În conformitate cu art. 8 din CEDO, orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului sau a corespondenței sale. Nu este admis amestecul unei autorități publice în executarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora. CtEDO a dezvoltat o vastă jurisprudență cu referință la art. 8 din CEDO, cristalizând criteriile, în temeiul cărora constată caracterul justificabil al ingerinței în exercitarea dreptului protejat, aceste criterii fiind:

- ingerința este prevăzută de lege;
- ingerința urmărește un scop legitim;
- ingerința este necesară într-o societate democratică.

Pentru a fi considerată „prevăzută de lege”, ingerința contestată trebuie să aibă o bază legală, legea în cauză urmând să fie accesibilă, clară și previzibilă, dar și să conțină măsuri de protecție contra acțiunilor arbitrare ale autorităților publice. Regula este aplicabilă și legislației în materie de urmărire secretă (Kruslin v. Franța, Hoving v. Franța). În cazul Rotaru v. România, CtEDO a precizat: „Deoarece aplicarea măsurilor de urmărire secretă a comunicațiilor nu mai este controlată de cei interesați precum și de public, „legea” va merge împotriva supremației dreptului, dacă puterea de apreciere acordată executivului nu cunoaște limite. În consecință, ea trebuie să definească extinderea modalităților de exercitare a unei asemenea autorități cu o claritate suficientă – ținându-se cont de scopul legitim urmărit – pentru a furniza individului o protecție adecvată contra arbitrarului.” De altfel, există suficiente cauze în care o lege necalitativă în domeniu a constituit temei pentru constatarea încălcării art. 8 din CEDO (Iordachi și alții v. Moldova), după cum însăși existența unei legislații ce autorizează o urmărire secretă constituie temei suficient pentru calificarea reclamantului în calitate de victimă a violării dreptului la viața privată (Klass v. Germania, Malone v. Regatul Unit).

În ceea ce privește „urmărește un scop legitim”, condiția este exprimată de o manieră generală. Totuși, interpretările devin mai echilibrate din perspectiva „necesarii într-o societate democratică”, condiție interpretată pornind de la criteriul proporționalității. În ansamblu, principiul proporționalității recunoaște că drepturile omului nu sunt absolute și că exercitarea drepturilor unui individ trebuie întotdeauna să fie apreciată în raport cu interesul public mai larg.

Și din perspectiva standardelor naționale, Proiectul suscită probleme de conformitate. Măsurile informative/contrainformative, *per se*, restrâng exercițiul unor drepturi și libertăți fundamentale ale omului și cetățeanului. În conformitate cu art. 54 din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Nu se admite nicio restrângere a drepturilor proclamate în articolele 20-24 din Constituție, acestea ținând de:

- Accesul liber la justiție (art. 20);
- Prezumția nevinovăției (art. 21);
- Neretroactivitatea legii (art. 22);
- Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle (art. 23);
- Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 24).

Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Astfel, pentru ca restrângerea unor drepturi și libertăți să fie una justificabilă, aceasta trebuie:

- să fie prevăzută de lege;
- să corespundă normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional;
- să fie necesară în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării și divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției;
- să fie proporțională cu situația care a determinat-o;
- să nu atingă existența dreptului sau a libertății.

În opinia noastră, măsurile informative, care pot fi aplicate, rămân disproporționate situațiilor, care le-au determinat, atât timp cât temeiurile pentru efectuarea acestora sunt listate în termeni prea generali și fără a lua în considerare gravitatea amenințărilor (a se vedea art. 13 din Proiect), iar criteriul proporționalității este unul, *a priori*, de nerespectat atât timp cât durata totală a efectuării măsurii în privința unei persoane, dispusă pe o faptă concretă, nu poate depăși cumulativ 2 ani – termen excesiv (a se vedea art. 12 alin. (5) din Proiect).

Proiectul nu corespunde criteriilor minime de calitate

Potrivit jurisprudenței CtEDO, pentru ca ingerința într-un drept să fie justificabilă, aceasta nu numai trebuie să fie prevăzută de lege, dar și legea trebuie să corespundă standardelor minime de calitate:

- accesibilitate;
- claritate;
- previzibilitate.

Proiectul nu este suficient de clar și previzibil. Cu titlu de exemplu, a se vedea art. 13 alin. (1) pct. 1) din Proiect. Potrivit normelor citate, temeiurile pentru efectuarea măsurilor contrainformative sunt informațiile devenite cunoscute privind:

- fapta în curs de pregătire, de comitere sau comisă, care periclitizează securitatea statului, precum și privind persoanele care o pregătesc, o comit sau au comis-o, complicii acestora;
- circumstanțele ce pun în pericol securitatea investigatorului sub acoperire, a ofițerului de informații și securitate, a persoanelor care colaborează confidențial cu Serviciul sau a membrilor familiei lor;
- potențialele riscuri și amenințări la adresa securității statului.

Cel puțin, în partea ce ține de primul și ultimul temeiuri, prevederile sunt prea generale și nu asigură claritate și previzibilitate în aplicare.

Proiectul este cu potențiale riscuri de aplicare abuzivă. Cu titlu de exemplu, pot servi art. 15 alin. (11) din Proiect. Potrivit normelor citate, măsurile contrainformative, care pot fi efectuate doar cu mandat judecătoresc, pot fi efectuate, ca excepție, fără acesta, în baza unei decizii motivate a directorului Serviciului sau directorului adjunct special împuternicit, atunci când există unele circumstanțe excepționale ce nu permit amânare, iar mandatul judecătoresc nu poate fi obținut fără existența unui risc esențial de întârziere care poate duce la pierderea informațiilor relevante sau pune în pericol imediat securitatea statului sau a persoanelor. În acest caz, judecătorul urmează să fie informat în termen de 24 de ore de la dispunerea măsurii despre efectuarea acesteia, prezentându-i-se toate materialele în care este argumentată necesitatea efectuării măsurii contrainformative și circumstanțele care nu au permis amânarea acesteia. Dacă există temeiuri suficiente, judecătorul confirmă, printr-o încheiere motivată, legalitatea efectuării măsurii. În caz contrar, judecătorul declară ilegalitatea efectuării măsurii. Este foarte mare probabilitatea aplicării ca regulă a acestor prevederi excepționale, mai cu seamă dacă avem în vedere că, în condițiile art. 15 alin. (4) din Proiect, judecătorul, premergător împuternicirii de a elibera mandat judecătoresc, va perfecta dreptul de acces la secretul de stat, dacă la moment nu dispune de asemenea drept. Este de menționat că tocmai Serviciul, în condițiile art. 5 alin. (5) lit. e) din Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, este autoritatea abilitată să întreprindă măsurile de control în privința cetățenilor cărora urmează să li se perfecteze dreptul de acces la secretul de stat. În același spirit sunt și prevederile art. 22 alin. (1) din Proiect, informațiile despre efectuarea măsurilor contrainformative, precum și rezultatele acestor măsuri constituie informații atribuite la secretul de stat. Practic, Serviciul decide asupra judecătorului care urmează să examineze demersul privind eliberarea mandatului judecătoresc privind aplicarea măsurii contrainformative, dar și asupra judecătorilor care urmează să

examineze contestațiile asupra încheierilor judecătorești emise în condițiile propuse prin Proiect.

De aceeași manieră, Serviciul decide și asupra procurorului cu care, în condițiile art. 15 alin. (3) din Proiect, trebuie să coordoneze, în anumite cazuri, demersul privind eliberarea mandatului judecătoresc. De altfel, în cazul procurorilor, Serviciul verifică titularii și candidații la aceste funcții în condițiile Legii nr. 271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice.

Drept un alt exemplu de prevederi cu potențiale riscuri de aplicare abuzivă ar putea servi și prevederile din art. 23. În primul rând, este de remarcat că persoana în privința căreia s-au aplicat măsuri cu autorizarea directorului Serviciului nu va fi informată referitor la aceasta. Aceste prevederi restrâng dreptul de avea acces la justiție, restrângere inacceptabilă. Doar persoanele, în privința cărora s-au aplicat măsuri autorizate prin eliberarea mandatului judecătoresc, pot fi informate despre măsurile îndeplinite în privința lor. Însă, potrivit Proiectului, informarea nu se va face dacă există motive întemeiate de a considera că acest fapt ar putea constitui un risc sporit pentru viața sau sănătatea oamenilor, ar periclita o altă investigație desfășurată, ar dăuna securității statului sau ar aduce prejudicii scopului pentru care au fost efectuate măsurile contrainformative.

Mai mult decât atât, Proiectul nu propune mecanisme de supraveghere și control, care ar fi, cu adevărat, efective și eficiente.

Proiectul nu asigură nici criteriul accesibilității legii. Cu titlu de exemplu, Proiectul nu conține prevederi privind:

- natura procedurii în care se autorizează măsurile contrainformative prin eliberarea mandatului judecătoresc, precum și se examinează recursurile la încheierile judecătorești;
- modul de contestare a măsurilor contrainformative aplicate, precum și de recuperare a prejudiciului rezultat din încălcarea legii;
- modul de inițiere, ținere, păstrare, accesare, arhivare, distrugere a dosarelor speciale.

Concluzii

În calitate de concluzie generală, reținem următoarele. Proiectul nu poate fi susținut de principiu. Este regretabilă neactualizarea conceptelor de „securitate națională” și „securitate a statului”. Proiectul este insuficient de fundamentat și suscită probleme iremediabile din perspectiva drepturilor omului. Proiectul nu corespunde criteriilor minime de calitate, astfel potențiala ingerință în drepturile omului fiind disproporționată și, prin urmare, nejustificabilă. Singurul efect urmărit pare a fi instituirea unor mecanisme paralele celor prevăzute de legislația specială de investigații – mecanisme care vor fi mai comode Serviciului, însă care nu vor oferi garanții minime de protecție împotriva arbitrariului. Pornind de la nesusținerea, de principiu, a Proiectului, nu ne vom expune asupra textului în detalii. În viziunea noastră, cadrul normativ național, în special - prin Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, oferă Serviciului suficiente instrumente pentru a-și realiza misiunea.